

## 869

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI<sup>1)</sup>

z dnia 10 lipca 2008 r.

**w sprawie dodatkowych informacji umieszczanych na oznakowaniu materiałów paszowych lub mieszanek paszowych<sup>2)</sup>**

Na podstawie art. 30 ust. 9 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa zakres dodatkowych informacji, które mogą być umieszczane na opakowaniu materiałów paszowych lub mieszanek paszowych lub na etykiecie dołączonej do opakowania albo dołączone do dokumentów przewozowych.

§ 2. Dodatkowe informacje mogą być umieszczane na opakowaniu materiałów paszowych lub na etykiecie dołączonej do tego opakowania albo w dokumentach przewozowych, jeżeli odnoszą się do czynników, które mogą być skonkretyzowane, pod warunkiem, że zostały wyraźnie oddzielone od informacji, o których mowa w § 6 pkt 1.

§ 3. Dodatkowe informacje, które mogą być umieszczane na opakowaniu mieszanek paszowych lub na etykiecie dołączonej do tego opakowania albo dołączone do dokumentów przewozowych, zawierają:

- 1) znak identyfikacyjny lub handlowy wytwórcy albo podmiotu dokonującego pakowania, albo innego podmiotu wprowadzającego do obrotu mieszankę paszową, który jest odpowiedzialny za informacje umieszczane na oznakowaniu mieszanki paszowej;

<sup>1)</sup> Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej — rolnictwo, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2007 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. Nr 216, poz. 1599).

<sup>2)</sup> Przepisy niniejszego rozporządzenia wdrażają postanowienia:

- dyrektywy Rady 79/373/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie obrotu mieszankami paszowymi (Dz. Urz. WE L 86 z 06.04.1979, str. 30, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 4, str. 50, z późn. zm.),
- dyrektywy Rady 96/25/WE z dnia 29 kwietnia 1996 r. w sprawie obrotu materiałami paszowymi, zmieniającej dyrektywy 70/524/EWG, 74/63/EWG, 82/471/EWG i 93/74/EWG oraz uchylającej dyrektywę 77/101/EWG (Dz. Urz. WE L 125 z 23.05.1996, str. 35, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 19, str. 96, z późn. zm.),
- dyrektywy Komisji 70/524/EWG z dnia 23 listopada 1970 r. dotyczącej dodatków paszowych (Dz. Urz. WE L 270 z 14.12.1970, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 190, z późn. zm.),
- dyrektywy Komisji 86/174/EWG z dnia 9 kwietnia 1986 r. określającej metodę obliczania wartości energetycznej mieszanek paszowych dla drobiu (Dz. Urz. WE L 130 z 16.05.1986, str. 53; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 7, str. 29).

- 2) imię, nazwisko, miejsce zamieszkania i adres albo nazwę, siedzibę i adres wytwórcy albo podmiotu dokonującego pakowania, albo innego podmiotu wprowadzającego do obrotu mieszankę paszową, który nie jest odpowiedzialny za informacje umieszczane na oznakowaniu mieszanki paszowej;
- 3) nazwę państwa, w którym wytworzono mieszankę paszową;
- 4) cenę mieszanki paszowej;
- 5) opis lub nazwę handlową mieszanki paszowej;
- 6) określenie stanu fizycznego mieszanki paszowej lub procesu technologicznego zastosowanego do jej uzyskania;
- 7) wskazanie zawartości wody i poziomu zanieczyszczeń mineralnych, jeżeli nie zostały przekroczone wartości określone w przepisach w sprawie dopuszczalnej zawartości wody, substancji wiążących, zanieczyszczeń roślinnych oraz zanieczyszczeń mineralnych w materiałach paszowych i mieszanek paszowych;
- 8) określenie daty produkcji mieszanki paszowej przez wskazanie dni, miesięcy lub lat poprzedzających upływ okresu przechowywania: „wytworzono (dni, miesiące lub lata) przed upływem okresu przechowywania”;
- 9) wskazanie — obok daty produkcji mieszanki paszowej, o której mowa w pkt 8 — miejsca umieszczenia informacji dotyczącej okresu przechowywania tej mieszanki, w przypadku gdy okres przechowywania mieszanki paszowej jest umieszczony w innym miejscu niż przeznaczone do umieszczenia informacji składających się na oznakowanie mieszanek paszowych;
- 10) informacje, które są określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Dodatkowe informacje, które mogą być umieszczane na opakowaniu mieszanek paszowych, w skład których wchodzi dodatki paszowe, lub etykiety dołączonej do tego opakowania albo w dokumentach przewozowych, oprócz informacji, o których mowa w § 3, zawierają:

- 1) nazwę handlową dodatków paszowych;
- 2) numery wpisu dodatków paszowych do wspólnotowego rejestru dodatków paszowych, prowadzonego na podstawie przepisów rozporządzenia (WE) nr 1831/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 sierpnia 2003 r. w sprawie dodatków sto-

sowanych w żywieniu zwierząt (Dz. Urz. UE L 268 z 18.10.2003, str. 29, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 40, str. 238, z późn. zm.), zwanego dalej „rejestrzem”;

3) zawartość:

- a) mikroelementów innych niż miedź,
- b) witamin innych niż witaminy A, D i E, prowitamin oraz innych chemicznie zdefiniowanych substancji o podobnym działaniu

— jeżeli zawartość tych substancji może zostać określona w wyniku badań przeprowadzonych przy użyciu metodyk postępowania analitycznego, określonych w przepisach w sprawie metodyki postępowania analitycznego w zakresie określania zawartości składników pokarmowych i dodatków paszowych w materiałach paszowych, premiksach, mieszankach paszowych i paszach leczniczych, lub przy zastosowaniu innych uznanych metodyk postępowania analitycznego.

2. Oprócz informacji, o których mowa w ust. 1, oznakowanie mieszanek paszowych, w skład których wchodzi dodatki paszowe, może zawierać:

- 1) w przypadku mikroelementów innych niż miedź:
  - a) nazwę dodatku paszowego zgodnie z wpisem do rejestru,
  - b) zawartość mikroelementów;
- 2) w przypadku witamin innych niż witaminy A, D i E, prowitamin oraz innych chemicznie zdefiniowanych substancji o podobnym działaniu:
  - a) nazwę dodatku paszowego zgodnie z wpisem do rejestru,
  - b) zawartość substancji czynnej,
  - c) datę upływu okresu gwarancji poziomu zawartości substancji czynnej albo datę upływu okresu trwałości dodatku paszowego.

3. Jeżeli oznakowanie mieszanek paszowych zawiera informację dotyczącą substancji czynnej, to zawartość tej substancji odnosi się do dodatku paszowego wchodzącego w skład mieszanki paszowej.

4. Informacje dotyczące dodatków paszowych wchodzących w skład mieszanki paszowej umieszcza się obok informacji odnoszących się do tej mieszanki.

§ 5. Oznakowanie mieszanek paszowych pełnoporcjowych lub mieszanek paszowych uzupełniających innych niż mineralne i melasowane, przeznaczo-

nych dla drobiu, świń i przeżuwaczy, może zawierać informacje o wartości energetycznej tych mieszanek, ustalonej w sposób, który jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 6. Oznakowanie mieszanek paszowych może zawierać inne informacje umieszczane przez wytwórcę albo podmiot dokonujący pakowania, albo inny podmiot wprowadzający do obrotu mieszankę paszową, który jest odpowiedzialny za informacje umieszczane na oznakowaniu mieszanki paszowej, jeżeli:

- 1) zostały wyraźnie oddzielone od informacji:
  - a) o których mowa w § 3—5 oraz w art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach,
  - b) określonych w przepisach w sprawie oznakowania pasz;
- 2) odnoszą się do czynników, które mogą być skonkretyzowane;
- 3) nie dotyczą profilaktycznego lub terapeutycznego działania mieszanki paszowej.

§ 7. 1. Dodatkowe informacje, które mogą być umieszczane na opakowaniu mieszanek paszowych przeznaczonych dla zwierząt domowych lub etykietie dołączonej do tego opakowania albo w dokumentach przewozowych, mogą zawierać deklarację wskazującą na obecność lub niski poziom jednego lub kilku materiałów paszowych istotnych dla określenia właściwości mieszanki.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dodatkowe informacje zawierają wskazanie minimalnej lub maksymalnej zawartości materiału paszowego wyrażonej w procentach.

3. Informację, o której mowa w ust. 2, umieszcza się:

- 1) obok deklaracji, o której mowa w ust. 1, lub
- 2) w wykazie materiałów paszowych wchodzących w skład mieszanki paszowej, obok odpowiedniej kategorii materiałów paszowych.

§ 8. Traci moc rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie dodatkowych informacji umieszczanych na oznakowaniu pasz (Dz. U. Nr 92, poz. 773).

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie trzech miesięcy od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *M. Sawicki*

Załączniki do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 lipca 2008 r. (poz. 869)

**Załącznik nr 1**

DODATKOWE INFORMACJE, KTÓRE MOGĄ BYĆ UMIESZCZANE NA OPAKOWANIU LUB ETYKIECIE DOŁĄCZONEJ DO OPAKOWANIA ALBO W DOKUMENTACH PRZEWOZOWYCH MIESZANEK PASZOWYCH

Lp.	Rodzaj mieszanki paszowej	Zawartość składników pokarmowych	Gatunek lub kategoria zwierząt
1	2	3	4
1	Mieszanka paszowa pełnoporcjowa	- białko ogólne	zwierzęta domowe, z wyjątkiem psów i kotów
		- oleje i tłuszcze surowe	
		- włókno surowe	
		- popiół surowy	
		- lizyna	
- metionina	wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem drobiu		
- fosfor	zwierzęta inne niż ryby, z wyjątkiem ryb ozdobnych		
- cystyna	wszystkie zwierzęta		
- treonina	wszystkie zwierzęta		
- tryptofan			
- skrobia			
- cukier (jako sacharoza)			
- cukier plus skrobia			
- wapń	wszystkie zwierzęta		
- sód			
- magnez			
- potas			
- magnez		wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem przeżuwaczy	
2	Mieszanka paszowa uzupełniająca – mineralna	- białko ogólne	wszystkie zwierzęta
		- włókno surowe	
- popiół surowy	wszystkie zwierzęta		
- oleje i tłuszcze surowe			
- lizyna			
- metionina			
- cystyna			
- treonina			
- tryptofan			
- potas			
- magnez		wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem przeżuwaczy	
3		Mieszanka paszowa uzupełniająca – melasowana	- oleje i tłuszcze surowe
	- wapń		
	- sód		
	- fosfor		
	- potas		
- magnez $\geq 0,5$ %	wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem przeżuwaczy		
- magnez $< 0,5$ %	wszystkie zwierzęta		

1	2	3	4
4	Mieszanka paszowa uzupełniająca – inna	<ul style="list-style-type: none"> <li>- białko ogólne</li> <li>- oleje i tłuszcze surowy</li> <li>- popiół surowy</li> <li>- włókno surowe</li> </ul>	zwierzęta domowe, z wyjątkiem psów i kotów
		- wapń $\geq$ 5 %	zwierzęta domowe
		- wapń $<$ 5 %	wszystkie zwierzęta
		- fosfor $\geq$ 2 %	zwierzęta domowe
		- fosfor $<$ 2 %	wszystkie zwierzęta
		- magnez $\geq$ 0,5 %	wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem przeżuwaczy
		- magnez $<$ 5 %	wszystkie zwierzęta
		- sód	wszystkie zwierzęta
		- potas	wszystkie zwierzęta
		- lizyna	wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem świń
		- metionina	wszystkie zwierzęta, z wyjątkiem drobiu
		<ul style="list-style-type: none"> <li>- cystyna</li> <li>- treonina</li> <li>- tryptofan</li> <li>- skrobia</li> <li>- cukier (jako sacharoza)</li> <li>- cukier plus skrobia</li> </ul>	wszystkie zwierzęta

## SPOSÓB USTALANIA WARTOŚCI ENERGETYCZNEJ MIESZANEK PASZOWYCH

**I. Wartość energetyczna mieszanek paszowych dla drobiu**

Wartość energetyczną mieszanek paszowych określa się na podstawie procentowej zawartości niektórych składników analitycznych paszy, wyrażonej w megadżulach (MJ) energii metabolicznej (EM) na kilogram mieszanki paszowej, przy skorygowaniu poziomu azotu w sposób:

$$\text{MJ/kg EM} = 0,1551 \times \% \text{ białka ogólnego} + 0,3431 \times \% \text{ tłuszczu} + 0,1669 \times \% \text{ skrobi} + 0,1301 \times \% \text{ całkowitej zawartości cukru (wyrażonego jako sacharoza)}.$$

Zakres tolerancji w stosunku do deklarowanych wartości wynosi 0,4 MJ/kg EM.

Wyniki należy podać z dokładnością do jednego miejsca po przecinku.

Oznaczanie zawartości:

- 1) tłuszczu surowego przeprowadza się metodą B,
- 2) skrobi przeprowadza się metodą polarymetryczną

— które są określone w przepisach w sprawie metodyki postępowania analitycznego w zakresie określania zawartości składników pokarmowych i dodatków paszowych w materiałach paszowych, premiksach, mieszankach paszowych i paszach leczniczych.

**II. Wartość energetyczna mieszanek paszowych dla przeżuwaczy — system INRA**

System INRA jest oparty na energii netto (EN), którą określa się z energii metabolicznej (EM) — postępując się odpowiednim współczynnikiem wykorzystania K według wzoru:

$$\text{EN} = \text{EM} \times \text{K}$$

Współczynniki wykorzystania energii metabolicznej (K) z poszczególnych pasz określa się następująco:

$$\text{Kb} = 0,287q + 0,554$$

$$\text{Kp} = 0,78q + 0,006$$

$$\text{Kbp} = \frac{\text{Kb} \times \text{Kp} \times 1,5}{\text{Kp} + 0,5 \times \text{Kb}}$$

gdzie:

- Kb — oznacza współczynnik wykorzystania energii metabolicznej (EM) w procentach bytowych;
- Kl — oznacza współczynnik wykorzystania energii metabolicznej (EM) do produkcji mleka (laktacja);

Kp — oznacza współczynnik wykorzystania energii metabolicznej (EM) w procentach wzrostu i opasu ekstensywnego;

Kbp — oznacza współczynnik wykorzystania energii metabolicznej (EM) w opasie intensywnym (na byt i produkcję mięsa).

Ostateczny wynik uzyskuje się, zaczynając od oznaczenia energii brutto (EB) w bombie kalorymetrycznej, następnie strawności energii brutto (SEB) oznaczonej na zwierzętach oraz energii metabolicznej z uwzględnieniem strat w moczu i strat w postaci metanu. Energię metaboliczną wyraża się stosunkiem EM : ES, co określa się następująco:

$$\text{EM/ES} = 0,8417 - (9,9 \times 10^{-5} \text{ WS}) - (1,96 \times 10^{-4} \text{ BO}) + 0,0221 \times \text{PŻ}$$

gdzie:

WS — oznacza zawartość włókna surowego (g/kg masy organicznej);

BO — oznacza zawartość białka ogólnego (g/kg masy organicznej);

PŻ — oznacza poziom żywienia obliczany według wzoru:

$$\text{PŻ} = \frac{\text{EMb} + \text{EMp}}{\text{EMb}}$$

Wykorzystanie energii metabolicznej w procentach bytowych i produkcyjnych zależy od koncentracji (q) energii metabolicznej w paszach, wyrażonej stosunkiem:

$$q = \text{EM} : \text{EB},$$

a przy intensywnym opasie również do poziomu produkcji (PP) obliczanym według wzoru:

$$\text{PP} = \frac{\text{ENb} + \text{ENp}}{\text{ENb}}$$

Za jednostkę miary wartości energetycznej pasz i potrzeb zwierząt przyjmuje się 1 kg ziarna jęczmienia średniej jakości, a w szczególności jego energię netto. Ze względu na różny stopień wykorzystania energii, w zależności od kierunku produkcji zwierząt, wskaźnik ten ma dwie wartości:

1) przy produkcji mleka 1700 kcal EN, tj. 1 JPM,

2) przy opasie (produkcja żywca) 1820 kcal EN, tj. 1 JPŻ,

gdzie:

JPM — oznacza jednostkę paszową produkcji mleka;

JPŻ — oznacza jednostkę paszową produkcji żywca.

Współczynniki strawności składników pokarmowych są określone w normach żywienia.

### III. Wartość energetyczna mieszanek paszowych dla krów mlecznych i młodego bydła w odchowcie — system NEL

W przypadku gdy energia metaboliczna (EM) stanowi 57 % energii brutto (EB), to 60 % energii metabolicznej zawartej w paszy jest wykorzystane na produkcję mleka. Zmiana współczynnika  $q$  o jednostkę (maleje lub rośnie) powoduje, że stopień wykorzystania energii metabolicznej na produkcję mleka (KI) wzrasta lub maleje o 0,4 %. Zależności te można przedstawić według wzoru:

$$NEL = 0,6 \times (1 + 0,004 \times [q - 57]) \times EM(\text{MJ}),$$

który jest niezbędny do uzyskania wartości MJ – NEL w każdej paszy.

Wartość EM oblicza się według wzoru:

$$EM(\text{MJ}) = 0,0312 \times g \text{ STS} + 0,0136 \times g \text{ SWS} + 0,0147 \times g (\text{SSO} - \text{STS} - \text{SWS}) + 0,00234 \times g \text{ BO}$$

gdzie:

- EM — oznacza energię metaboliczną;
- STS — oznacza strawny tłuszcz surowy;
- SWS — oznacza strawne włókno surowe;
- SSO — oznacza strawną substancję organiczną;
- BO — oznacza białko ogólne.

Dla określenia współczynnika metaboliczności energii  $q$  musi być znana, obok wartości EM (energii metabolicznej), również wartość energii brutto (EB) obliczana według wzoru:

$$EB(\text{MJ}) = 0,0239 \times g \text{ BO} + 0,0398 \times g \text{ TS} + 0,0201 \times g \text{ WS} + 0,0175 \times g \text{ BNW}$$

gdzie:

- EB — oznacza energię brutto;
- BO — oznacza białko ogólne;
- TS — oznacza tłuszcz surowy;
- WS — oznacza włókno surowe;
- BNW — oznacza bezazotowe związki wyciągowe.

Współczynnik metaboliczności oblicza się według wzoru:

$$q = EM/EB \times 100$$

Współczynniki strawności składników pokarmowych są określone w normach żywienia.

### IV. Wartość energetyczna mieszanek paszowych dla swiń

W przypadku określania wartości energetycznej mieszanek paszowych o znanym składzie mnoży się obliczoną wartość energetyczną materiałów paszowych przez ich procentowy udział w mieszance paszowej.

Energię metaboliczną w paszy oblicza się według wzoru:

$$EM (\text{MJ/kg s.m.}) = 0,021 \text{ BS} + 0,0374 \text{ TS} + 0,0144 \text{ WS} + 0,0171 \text{ BWS} - 0,0014 \text{ C}^{1)} - 0,0068 (\text{BFS} - 100)^{2)}$$

gdzie:

- BS — oznacza białko strawne;
- TS — oznacza strawny ekstrakt eterowy (tłuszcz);
- WS — oznacza włókno strawne;
- BWS — oznacza strawne związki bezazotowe wyciągowe;
- C — oznacza cukier;
- BFS — oznacza węglowodany ulegające fermentacji bakteryjnej (g/kg s.m.).

BFS w paszy określa się według wzoru:

$$\text{BFS (g/kg s.m.)} = \text{WS} + \text{BWS} - \text{S} - \text{C}$$

gdzie:

- WS + BWS — oznaczają sumę włókna strawnego i strawnych związków bezazotowych wyciągowych (wszystkie składniki w g/kg s.m.);
- S i C — oznaczają odpowiednio skrobię i cukier (wszystkie składniki w g/kg s.m.).

Współczynniki strawności składników pokarmowych są określone w normach żywienia.

<sup>1)</sup> Poprawkę stosuje się przy obliczaniu EM pasz zawierających 80 lub więcej g cukru w kg s.m. paszy.

<sup>2)</sup> Poprawkę stosuje się przy obliczaniu EM pasz zawierających ponad 100 g węglowodanów ulegających fermentacji (BFS) w kg s.m. paszy.